

Memo aan de Raad

Datum
Afdeling

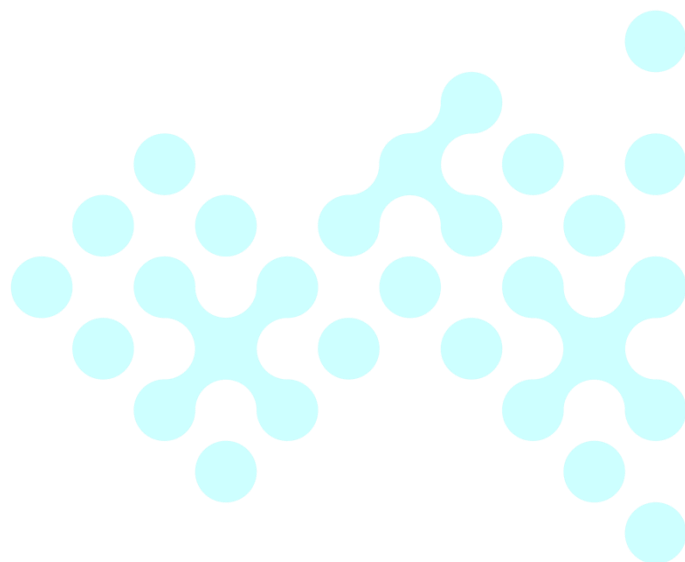
16 september 2025
Samenleving

Onderwerp
**Portefeuille-
houder**

Gratis Aktyf Waadhoeke
R. de Vries

**Behandelend
ambtenaar**
Manager

J.W. van Beem
J. Piersma



Geachte raadsleden,

Inleiding

Context

In het coalitieakkoord 'Sûn wurkje oan 'e takomst' is de ambitie gesteld om te onderzoeken hoe inwoners drempelloos kunnen meedoen aan sport en cultuur. In 2023 werd verkend hoe de pilot Gratis Aktyf Waadhoeke kan bijdragen aan het wegnemen van financiële obstakels voor inwoners om mee te kunnen doen.

In december 2023 besloot de raad om de kaders voor de pilot vast te stellen, het college opdracht te geven voor de uitvoering in 2024-2026, en € 500.000 beschikbaar te stellen. Deze pilot richt zich op het vergroten van de toegankelijkheid van sport- en cultuuractiviteiten. Hierbij is aandacht voor inwoners die door financiële beperkingen moeilijk kunnen deelnemen en voor meer (naams)bekendheid van de aanbieders.

De investering van € 500.000 wordt gebruikt voor de uitvoering, communicatie, samenwerking met lokale organisaties en monitoring van de effecten. De komende jaren zijn essentieel voor het realiseren van een inclusieve en gezonde samenleving in Waadhoeke, waarin iedereen kan deelnemen aan sport en cultuur.

Planning monitoring en evaluatie

Twee keer per jaar ontvangt de raad een rapportage over de voortgang van de pilot. Deze tweede rapportage gaat over het eerste jaar (lees: juli 2024 tot en met juli 2025) sinds de lancering (juni 2024) en is voornamelijk *kwalitatief*. De derde en vierde voortgangsrapportage volgen in januari 2026 en september 2026. De derde is *kwantitatief* en de vierde rapportage is *kwalitatief* (verhalen, ervaringen van aanbieders en jongeren). Tabel 1 geeft het overzicht.

Tabel 1: Planning monitoring en evaluatie

Wanneer	Kwantitatief	Kwalitatief
Januari 2025	X	
September 2025	X	X
Januari 2026	X	
September 2026	X	X

Van belang voor de raad

In het resterende deel van deze brief nemen we de raad mee met 1. Implementatie & aanpassingen, 2. Uitkomsten, 3. Financiën, 4. Leeropbrengsten & aandachtspunten en 5. Narratief (verhalen / ervaringen van o.a. aanbieders en jongeren). Voor onderdeel 2. Uitkomsten en 3. Financiën wordt verwezen naar bijlage 1 Maandstatistieken juli_Waadhoeke_2025_Q3 en bijlage 2 Overzicht monitoring indicatoren Gratis Aktyf Waadhoeke.

1. Implementatie

In de periode januari tot en met mei 2024 is een fundament gelegd om met de pilot te starten. Het belangrijkste onderdeel van dit fundament is het digitale platform YnBeweging, het digitale platform

waar vraag en aanbod bij elkaar komen. Elke sport- en cultuuraanbieder met aanbod binnen de gemeentegrenzen van Waadhoeke kan via een eigen inlogomgeving zelf aanbod publiceren. De jongeren (vragers) kunnen activiteiten, cursussen en lidmaatschappen betalen met hun *Gratis Aktyf Waadhoeke tegoed*. Sport- en cultuuraanbieders worden maandelijks uitbetaald voor geboekte activiteiten. Op 30 mei 2024 is Gratis Aktyf Waadhoeke gelanceerd bij de Campus Middelsee. In juni 2024 hebben jongeren van de gemeente een brief ontvangen met hun persoonlijke code. Sport- en cultuuraanbieders worden ondersteund door de Clubondersteuner van Sport Fryslân en de Cultuurcoach van Seewyn Kunsteducatie. Een buurtsportcoach organiseert wekelijks tussen- en naschoolse beweegactiviteiten op de drie voorgezet onderwijs-scholen.

Aanpassingen

In juni 2025 is opdracht gegeven aan onze leverancier Sportunity om enkele aanpassingen te doen om zo de geconstateerde drempels te verlagen. We vinden het belangrijk dat iedereen mee moet kunnen doen. Daarnaast heeft partner Sport Fryslân een plan opgesteld om onze doelgroep via -met name social media- te bereiken en activeren voor ons project.

2. Output

Er dient vermeld te worden dat er een fout in de database zat waardoor het deelnemingspercentage en het aantal inactieve jongeren in januari 2025 niet goed werden weergegeven.

Tot en met juli 2025 hebben 840 jongeren hun voucher verzilverd. Dit is een deelnemingspercentage van 32,1%. Van deze jongeren hebben 686 jongeren activiteiten geboekt. De meesten hiervan hebben het volledige tegoed van € 200 euro besteed bij de circa 120 aanbieders.

3. Financiën

Er is inmiddels € 164.800 door jongeren besteed aan sport- en cultuuractiviteiten.

4. Leeropbrengsten & aandachtspunten

- A. Veel sport- en cultuuraanbieders zijn bereid om mee te doen aan Gratis Aktyf Waadhoeke. Ruim driekwart van de actieve sportaanbieders doet mee en een kleiner deel van de cultuuraanbieders doet mee.
 - Een aandachtspunt voor 2025 was het verder ontlasten van aanbieders. Dit kan onder andere door het aanbieden van proef- c.q. introductielessen. Dit wordt nu door Sport Fryslân bij 3 verenigingen opgepakt, waarbij de gemeente deels de kosten draagt. Een aantal aanbieders heeft signalen afgegeven dat de techniek te ingewikkeld is. Dit wordt aangepast door Sportunity;
- B. Ruim dertig procent van de jongeren maakt gebruik gemaakt van een nieuwe infrastructuur voor jongeren om mee te doen aan activiteiten. YnBeweging is het platform dat de gemeente kan inzetten voor acties gericht op bewegen en cultuur.
 - Een aandachtspunt voor 2025 was hoe met marketing en communicatie activiteiten meer jongeren bereikt kunnen worden. Dit wordt uitgevoerd door Sport Fryslân;
- C. 105 inactieve jongeren zijn met Gratis Aktyf Waadhoeke geactiveerd om te gaan sporten in georganiseerd verband bij een commerciële aanbieder of vereniging.
 - Een blijvend aandachtspunt voor 2025 en verder is om de maatschappelijke effecten op langere termijn te kunnen volgen. Wie zijn deze geactiveerde jongeren en wat hebben zij nodig om te blijven sporten en/of aan cultuur te blijven deelnemen? Hierin zal het Mulier

Instituut een rol gaan spelen. Zij hebben naar aanleiding van de landelijke aandacht contact met ons opgenomen.

5. Narratief (verhalen / ervaringen van onder andere aanbieders en jongeren)

Aanbieders

In het artikel in Trouw in maart 2025 gaf fysiotherapeut Gerrit Feenstra aan een groot voorstander te zijn van Gratis Aktyf Waadhoeke. Hij verwelkomt in zijn sportschool zo'n driehonderd leden, best veel in een klein dorp als Winsum. Van hen zijn er 25 die het lidmaatschap hebben betaald met het Gratis Aktyf-tegoed. Tien gaven aan 'inactief' te zijn. "We zorgen hier voor persoonlijke begeleiding", vertelt hij. "Daarin proberen we ons te onderscheiden van de grote fitnessketens."

Uit de reacties die de clubondersteuner van Sport Fryslân en de cultuurcoach van Seewyn in mei 2025 bij aanbieders hebben opgehaald en uitgewerkt blijkt dat:

- Het zou wenselijk kunnen zijn voor een jongere om te weten waar en wanneer die terecht zou kunnen voor een proefles. Maar of dat zorgt voor meer deelname is de vraag en heeft een club wel tijd om dit allemaal op Yn Beweging te zetten?
- Nieuw specifiek aanbod wordt weinig aangeboden. Commerciële clubs spelen hier wel op in en met succes (verschil tussen vrijwilligers en professionals?!);
- Je zou kunnen stellen dat alle aanbieders weten wat YnBeweging en Gratis Aktyf Waadhoeke is. Het huidige project Gratis Aktyf Waadhoeke is naar nu blijkt niet perse geschikt voor een hele brede groep aanbieders, maar heeft eerder succes voor een bepaalde groep aanbieders (zo'n 25 sportaanbieders).

Ambassadeurs Gratis Aktyf Waadhoeke

Uit de reacties van de 3 ambassadeurs (jongeren uit onze gemeente die een uitzonderlijke sport- of cultuurprestatie hebben geleverd) en hun ouders blijkt dat men weet wat Gratis Aktyf Waadhoeke is, maar nog niet de tijd heeft genomen om hieraan deel te nemen en/of het aanmelden te moeilijk vindt.

Enquête jongeren

In mei 2025 hebben 1.510 jongeren een brief met enquête gekregen omdat zij nog geen actie hadden ondernomen. Conclusies uit de 183 reacties zijn:

1. Aanbod sluit onvoldoende aan bij wensen

Veel jongeren geven aan dat hun sport er niet tussen staat of dat het aanbod niet aantrekkelijk is

2. Gebruiksgemak en communicatie zijn een drempel

Het systeem wordt als lastig ervaren, jongeren vergeten het of zijn de brief kwijt. Ouders spelen een sleutelrol bij activering;

3. Niet iedereen voelt de noodzaak

Jongeren die al sporten of andere activiteiten hebben, zien geen meerwaarde in het tegoe;

4. Er is wel potentie voor activering

Meer dan de helft zegt nog wél iets te willen doen, mits het aanbod aantrekkelijker wordt en de drempels omlaag gaan.

Een hele mooie inkijk in ons project is het filmpje dat is opgenomen door NOS Stories. Zij maken nieuws kort, snel en begrijpelijk op TikTok, Instagram en YouTube voor de jeugd van 13 tot 19 jaar:

https://m.youtube.com/shorts/x6E8R_1iq5U

Ontwikkelingen Ministerie van Volkshuisvesting, Welzijn en Sport

Ons initiatief heeft landelijk veel aandacht gekregen en onze ervaringen zijn onder meer gedeeld met de gemeenten Den Haag en Oss, Sportbedrijf Rotterdam, Sportservice Apeldoorn, Sport Vlaanderen en de gemeente Antwerpen. Gratis Aktyf Waadhoeke is genoemd in een statement door verschillende maatschappelijke organisaties zoals de KNVB, NOC*NSF en FNV. Daarnaast zijn er ook artikelen geplaatst in onder andere Trouw, Friesch Dagblad, Leeuwarder Courant en overheidsbladen.

Na de aangenomen motie Van Nispen om de invoering van de landelijke sportpas te onderzoeken heeft staatssecretaris Karremans in januari 2025 een bezoek gebracht aan onze gemeente. We hebben goed contact gehouden met VWS en het ministerie vraagt nu aan ons om het huidige project Gratis Aktyf Waadhoeke op hun pilot Sportpas te laten aansluiten.

Zodra de staatssecretaris groen licht heeft gegeven op de landelijke pilot Sportpas, komt het college met een raadsvoorstel.

Samenvatting

2.615 jongeren die zijn geboren tussen 1 augustus 2007 en 31 juli 2012 kunnen meedoen met Gratis Aktyf Waadhoeke. De projectnaam is afkomstig van de jongeren zelf. Alle jongeren kunnen een tegoed van € 200 besteden aan het sport- en culturaanbod op YnBeweging Waadhoeke. Het project heeft een looptijd van juni 2024 tot en met juni 2026.

Er is veel landelijke aandacht voor ons project en het wordt ook nauw gevolgd door het ministerie van Volkshuisvesting, Welzijn en Sport, de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en het Mulier Instituut. Daarentegen zijn er nog diverse zaken die verbetering behoeven, waar we van leren en waarop acties zijn ondernomen. Doelstelling is om het deelnemingspercentage van 80% te behalen en om 200 voorheen inactieve jongeren door het project Gratis Aktyf Waadhoeke letterlijk in beweging te krijgen!



Bijlagen

Bijlage 1: Maand statistieken juli_Waadhoeke_2025_Q3

Bijlage 2: Overzicht monitoring indicatoren Gratis Aktyf Waadhoeke